

GIỚI THIỆU LUẬN ÁN TIỀN SĨ KHXH&NV

LUẬN ÁN TIỀN SĨ LUẬT HỌC
TRẦN VĂN HẢI. **Chính sách pháp luật hình sự Việt Nam đối với các tội xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ**

Chuyên ngành: Luật hình sự và tố tụng hình sự

Mã số: 9380104

Bảo đảm quyền sở hữu trí tuệ (SHTT) đã trở thành yếu tố rất quan trọng với mỗi quốc gia và được xem là nguyên tắc cơ bản trong sự vận động của nền kinh tế thế giới. Tuy nhiên, trong điều kiện phát triển kinh tế và hội nhập, hệ thống pháp luật về SHTT của Việt Nam đã bộc lộ nhiều hạn chế và không tương thích, cản trở sự hội nhập và phát triển đất nước. Đặc biệt trong bối cảnh cách mạng 4.0, các hành vi xâm phạm quyền SHTT ngày càng tăng về số lượng và đa dạng, phức tạp về tính chất, mức độ nguy hiểm, nhưng trong hình thức thể hiện của chính sách pháp luật hình sự (CSPLHS) về tội phạm và hình phạt đối với nhóm tội này vẫn còn bộc lộ nhiều thiếu sót, thể hiện qua những hạn chế trong quy định của Bộ luật Hình sự. Luận án góp phần xây dựng và hoàn thiện pháp luật hình sự (PLHS) đối với các tội xâm phạm quyền SHTT, nâng cao hiệu quả áp dụng PLHS đối với các tội xâm phạm quyền SHTT, hướng đến hạn chế và kiểm soát đối với nhóm tội phạm này nhằm bảo vệ đầy đủ các đối tượng quyền SHTT đã được bảo hộ, góp phần thúc đẩy kinh tế tri thức phát triển.

Nội dung chính của Luận án được trình bày trong 4 chương: 1/ *Tổng quan tình hình nghiên cứu về chính sách pháp luật hình sự đối với các tội xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ*; 2/ *Những vấn đề lý luận về chính sách pháp luật hình sự đối với các tội xâm phạm*

quyền sở hữu trí tuệ; 3/ *Đánh giá chính sách pháp luật hình sự Việt Nam đối với các tội xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ*; 4/ *Hoàn thiện chính sách pháp luật hình sự đối với các tội xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ ở Việt Nam*. Dưới đây là một số điểm nổi bật từ kết quả nghiên cứu của Luận án.

CSPLHS đối với các tội xâm phạm quyền SHTT được cấu thành bởi nhiều yếu tố, mỗi yếu tố đóng một vai trò quan trọng trong quá trình hoạch định, xây dựng và triển khai CSPLHS đối với nhóm tội phạm này. Luận án đã tiến hành đánh giá CSPLHS ở Việt Nam đối với các tội xâm phạm quyền SHTT nhằm chỉ rõ những mặt đạt được, những thuận lợi trong quá trình thực hiện để tiếp tục đẩy mạnh, phát huy, đồng thời xác định những khó khăn, hạn chế và thách thức đối với CSPLHS về nhóm tội phạm này, làm cơ sở đề xuất chiến lược, giải pháp hoàn thiện.

Đánh giá các quy định trong CSPLHS Việt Nam đối với các tội xâm phạm quyền SHTT qua mỗi thời kỳ (tính theo các dấu mốc ban hành, sửa đổi, bổ sung Bộ luật Hình sự các năm 1985, 1999, 2015, 2017), đặc biệt là thông qua thực trạng tội phạm hóa, phi tội phạm hóa và hình sự hóa, phi hình sự hóa, tác giả nhận định: Hệ thống PLHS Việt Nam đối với các tội xâm phạm quyền SHTT ngày càng được hoàn thiện với các quy phạm khá phù hợp, đầy đủ và toàn diện. Ví dụ theo Bộ luật Hình sự năm 2015, CSPLHS đối với các tội xâm phạm quyền SHTT được thể hiện đầy đủ thông qua nội dung chính sách về tội phạm và hình phạt đối với nhóm tội phạm này. Tiêu biểu như chính sách về hình phạt thông qua việc hình sự hóa, phi hình sự hóa: Đã

có quy định tách tội danh, bổ sung hành vi phạm tội mới, bổ sung chủ thể của tội phạm, sửa đổi dấu hiệu định tội của hành vi và hậu quả do hành vi phạm tội đó gây ra (Với các tội sản xuất, buôn bán hàng giả: Đã tách tội sản xuất, buôn bán hàng giả là lương thực, thực phẩm, thuốc chữa bệnh, thuốc phòng bệnh thành hai tội danh độc lập; Mở rộng phạm vi truy cứu trách nhiệm hình sự đối với hành vi sản xuất, buôn bán hàng giả là phụ gia thực phẩm).

Đánh giá quá trình thực hiện CSPLHS đối với các tội xâm phạm quyền SHTT (chủ yếu thông qua đánh giá thực tiễn áp dụng PLHS): Từ thực tiễn áp dụng CSPLHS Việt Nam đối với các tội xâm phạm quyền SHTT trước và sau khi Bộ luật Hình sự năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017 có hiệu lực, tác giả nhận định: Quá trình thực hiện CSPLHS này ngày càng được thực hiện kịp thời, đầy đủ và hiệu quả, như: Kịp thời phát hiện và xử lý hiệu quả tội phạm, đặc biệt là trong các vụ án phức tạp (Điển hình qua vụ án xảy ra tại VN Pharma từ năm 2017 liên quan đến tội buôn lậu, làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan, tổ chức, buôn bán hàng giả là thuốc chữa bệnh); Vận dụng kịp thời những quy định mới của PLHS về tội phạm để xử lý các hành vi phạm tội, thể hiện tính răn đe, nghiêm minh của pháp luật (Theo những bổ sung mới cho nội dung tội phạm hóa, Bộ luật Hình sự năm 2015 đã mở rộng phạm vi truy cứu trách nhiệm hình sự đối với hành vi sản xuất, buôn bán hàng giả là “phụ gia thực phẩm” vào tội sản xuất, buôn bán hàng giả là lương thực, thực phẩm. Sau khi Bộ luật Hình sự năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017 có hiệu lực, một số đối tượng thực hiện hành vi sản xuất, buôn bán hàng giả là phụ gia thực phẩm đã bị phát hiện và đưa ra xử lý hình sự, điển hình như hành

vi phạm tội trong vụ án của Dương Hoàng Q buôn bán hàng giả là phụ gia thực phẩm phục vụ sản xuất bột ngọt Ajinomoto giả tại thành phố Hồ Chí Minh năm 2018).

CSPLHS Việt Nam đối với các tội xâm phạm quyền SHTT về cơ bản đã đạt được những mục tiêu quan trọng, góp phần đấu tranh phòng, chống các tội phạm này, đồng thời bảo vệ quyền SHTT một cách đầy đủ và thúc đẩy nền kinh tế tri thức của Việt Nam ngày càng phát triển. Tuy nhiên, những khó khăn, hạn chế từ các yếu tố khách quan và chủ quan đã làm cản trở việc thực hiện đầy đủ các mục tiêu, dẫn đến các mục tiêu của CSPLHS đối với các tội xâm phạm quyền SHTT chưa đạt được một cách toàn diện và hiệu quả nhất.

Để hoàn thiện CSPLHS Việt Nam về bảo vệ quyền SHTT, tác giả cho rằng trước hết cần hoàn thiện quy định ở phần chung và ở các tội phạm cụ thể về dấu hiệu định tội của các tội phạm; cần có các văn bản hướng dẫn một số quy định của Bộ luật Hình sự nhằm cụ thể hóa và đảm bảo sự thống nhất trong thực tiễn khi áp dụng xử lý các hành vi phạm tội liên quan đến các tội xâm phạm quyền SHTT. Bên cạnh đó, để CSPLHS về các tội xâm phạm quyền SHTT được đảm bảo thực hiện đúng và hiệu quả, tác giả cũng đưa ra một số giải pháp cụ thể nhằm khắc phục những khó khăn, hạn chế liên quan đến hoạt động áp dụng PLHS xử lý các tội xâm phạm quyền SHTT; các giải pháp nâng cao nhận thức và ý thức pháp luật của doanh nghiệp, người tiêu dùng về quyền SHTT;...

Luận án được bảo vệ thành công tại Hội đồng chấm luận án cấp Học viện, họp tại Học viện Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam năm 2021.

PHẠM NGUYỄN
giới thiệu